

Camelia Spasici

Contracte speciale

Cuprins

CAPITOLUL I. CONTRACTUL CIVIL ȘI CONTRACTUL DE CONSUMAȚIE. REGULI GENERALE	21
Secțiunea I. Contractul civil	22
§1. Clasificarea contractelor	22
§2. Formarea contractului. Condiții de validitate	25
A. Capacitatea de a contracta	25
B. Consimțământul părților	27
C. Obiectul contractului <i>versus</i> obiectul obligației	30
D. Cauza	31
E. Forma contractului	32
F. Nulitatea contractului	34
§3. Încheierea contractului	36
§4. Efectele contractului	37
§5. Încetarea contractului	39
§6. Răspunderea contractuală	41
Secțiunea a II-a. Contractul de consumație	45
§1. Contractului de consumație. Definiție și principii	46
§2. Instituții specifice contractului de consumație	48
A. Obligații „precontractuale”	48
B. Echilibrul contractual, în pericol. Clauze abuzive	49
C. Formarea contractului. Dreptul de „retragere” al consumatorului	50
CAPITOLUL II. CONTRACTUL DE VÂNZARE	52
Secțiunea I. Contractul de vânzare, în general	52
§1. Vânzarea. Definiție	52
§2. Caracterele juridice ale contractului de vânzare	53
§3. Delimitarea vânzării de darea în plată și cesiunea de creanță	56
Secțiunea a II-a. Formarea contractului de vânzare	58
§1. Condițiile de validitate. Particularități	58
A. Capacitatea părților în contractul de vânzare. Interdicții	58
B. Consimțământul părților. Manifestări particulare	60
C. Obiectul contractului de vânzare	70

D. Cauza: motivul vânzării _____	77
E. Forma contractului de vânzare _____	78
§2. Forma pentru opozabilitate față de terți _____	80
Secțiunea a III-a. Efectele contractului de vânzare _____	80
§1. Obligațiile principale ale vânzătorului _____	81
A. Transmiterea dreptului de proprietate. Riscul contractului _____	81
B. Obligația de predare a bunului _____	84
C. Obligația de garanție contra evicțiunii _____	85
D. Obligația de garanție contra viciilor _____	89
E. Obligația de garanție pentru buna funcționare a bunului _____	90
§2. Obligațiile cumpărătorului _____	91
A. Obligația de plată a prețului _____	92
B. Obligația de a prelua bunul _____	94
C. Obligația de a suporta cheltuielile vânzării _____	94
Secțiunea a IV-a. Varietăți ale contractului de vânzare _____	95
§1. Vânzarea bunurilor imobile, a terenurilor forestiere, cu plata prețului în rate și rezerva proprietății _____	96
A. Vânzarea unei moșteniri _____	98
B. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare _____	99
§2. Alte vânzări reglementate implicit de Codul civil _____	100
§3. Particularitățile vânzării de consumație _____	102
A. Legislație principală _____	102
B. Părți. Obiect. Conformitate. Măsuri corective _____	104
C. Încetarea vânzării de consumație _____	107
D. Diferite feluri ale vânzării de consumație _____	108
CAPITOLUL III. CONTRACTELE DE SCHIMB, FURNIZARE ȘI REPORT _____	112
Secțiunea I. Contractul de schimb _____	112
§1. Definiție și caractere juridice _____	112
§2. Delimitarea schimbului de vânzare _____	114
Secțiunea a II-a. Contractul de furnizare _____	116
§1. Contracte de distribuție, de furnizare și contracte-cadru _____	116
§2. Caractere juridice, delimitare și natură juridică _____	118
§3. Formarea contractului de furnizare _____	120
§4. Efectele contractului de furnizare _____	122
A. Obligațiile furnizorului _____	122
B. Obligațiile beneficiarului _____	123

§5. Subfurnizarea	124
Secțiunea a III-a. Contractul de report	125
§1. Noțiune, caractere și delimitare	125
§2. Încheierea contractului de report	128
A. Titlurile de credit și valorile mobiliare	128
B. Prețul în contractul de report	129
§3. Efectele contractului de report	130
A. Transferul dreptului de proprietate al reportatului	130
B. Drepturile accesorii	131
C. Obligația reportatorului de a exercita opțiunea	132
D. Efectuarea de vărsăminte asupra titlurilor	132
§4. Încetarea contractului de report	133
CAPITOLUL IV. CONTRACTUL DE DONAȚIE	134
Secțiunea I. Voința liberală în contract	134
§1. Intenția liberală: definire	134
§2. Caracterele juridice ale intenției liberale	135
§3. Liberalitățile și obligațiile naturale	137
Secțiunea a II-a Donația: contract <i>sui generis</i>	138
§1. Donația. Contract și liberalitate	138
§2. Donația. Delimitare și caractere juridice	139
Secțiunea a III-a. Formarea contractului de donație.	
Condiții de validitate	140
§1. Capacitatea părților contractante	141
§2. Consimțământul părților	144
§3. Obiectul, cauza și forma donației	145
Secțiunea a IV-a. Principiile donației	147
§1. Principiul irevocabilității donației. Excepții	147
§2. Principiul solemnității donației. Excepții	149
Secțiunea a V-a. Varietăți ale donației	150
§1. Donațiile indirecte	150
§2. Donațiile deghizate	151
§3. Darurile manuale	152
Secțiunea a VI-a. Efectele contractului de donație	153
§1. Obligațiile donatorului	153
§2. Obligațiile donatarului	154
§3. Efectele donației față de terți	155

Secțiunea a VII-a. Cauzele legale de revocare a donațiilor	155
§1. Revocarea pentru ingraturitudine	156
§2. Revocarea pentru neexecutarea sarcinii	158
CAPITOLUL V. CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE	160
Secțiunea I. Definiere, caractere juridice, durată	160
Secțiunea a II-a. Condiții de validitate	162
§1. Capacitatea părților	162
§2. Obiectul locațiunii	163
A. Bunul	163
B. Chiria	164
Secțiunea a III-a. Efectele contractului de locațiune	164
§1. Obligațiile locatorului	164
A. Obligația de predare a bunului	165
B. Obligația de menținere a bunului în stare corespunzătoare	165
C. Obligația de garanție a locatorului	166
§2. Obligațiile locatarului	167
A. Obligația de luarea în primire a bunului	167
B. Obligația de plată a chiriei	167
C. Obligația de folosință a bunului cu prudență și diligență	168
D. Obligația de restituire a bunului	169
Secțiunea a IV-a. Sublocațiunea și cesiunea locațiunii	170
§1. Sublocațiunea	170
§2. Cesiunea contractului de locațiune	171
Secțiunea a V-a. Încetarea contractului de locațiune	172
§1. Încetarea locațiunii prin expirarea termenului.	
Tacita relocațiune	172
§2. Încetarea locațiunii prin înstrăinarea bunului	173
§3. Încetarea locațiunii prin denunțare unilaterală	173
§4. Încetarea locațiunii prin imposibilitatea folosirii bunului	174
§5. Încetarea prin desființarea titlului locatorului	174
Secțiunea a VI-a. Varietăți ale contractului de locațiune	175
§1. Contractul de închiriere a suprafețelor locative	175
A. Părțile contractului de închiriere: locatorul și chiriașul	176
B. Obiectul contractului este dublu – locuința și chiria	177
C. Obligațiile părților	178

D. Încetarea contractului de închiriere _____	179
E. Locuințele cu destinație specială _____	180
§2. Contractul de arendare _____	182
A. Obiectul arendării _____	182
B. Forma contractului de arendare _____	183
C. Obligațiile arendașului _____	183
D. Cazuri speciale de încetare a arendării _____	185
CAPITOLUL VI. CONTRACTUL DE ANTREPRIZĂ _____	186
Secțiunea I. Noțiuni, caractere și delimitare _____	186
§1. Noțiuni _____	186
§2. Caractere juridice _____	186
§3. Delimitarea contractului de antrepriză _____	187
Secțiunea a II-a. Formarea contractului de antrepriză _____	188
Secțiunea a III-a. Efectele contractului de antrepriză _____	189
§1. Obligațiile antreprenorului _____	190
§2. Obligațiile beneficiarului _____	191
Secțiunea a IV-a. Încetarea antreprizei _____	193
Secțiunea a V-a. Antrepriza pentru lucrări de construcții _____	194
§1. Autorizarea construcțiilor _____	195
§2. Controlul și răspunderea pentru calitatea construcției _____	195
CAPITOLUL VII. CONTRACTUL DE TRANSPORT _____	199
Secțiunea I. Definiție și reguli generale _____	199
Secțiunea a II-a. Contractul de transport de bunuri _____	200
§1. Documentele transportului de bunuri _____	201
§2. Efectele transportului de bunuri _____	202
A. Obligațiile transportatorului _____	202
B. Răspunderea transportatorului _____	204
C. Obligațiile expeditorului _____	206
D. Obligațiile destinatarului _____	207
Secțiunea a III-a. Particularitățile transportului de persoane și bagaje _____	208

CAPITOLUL VIII. CONTRACTUL DE SOCIETATE	211
Secțiunea I. Definiție, feluri și reglementare	211
Secțiunea a II-a. Societatea simplă	213
§1. Caractere și domeniul de aplicare	213
A. Caractere juridice	213
B. Domeniu de aplicare	214
§2. Formarea societății simple	215
§3. Efectele societății simple	216
A. Obligațiile asociaților	216
B. Drepturile asociaților	218
§4. Funcționarea și administrare societății simple	220
§5. Pierderea calității de asociat și încetarea societății simple	221
§6. Încetarea și lichidarea societății simple	222
A. Încetarea societății prin realizarea obiectului societății sau imposibilitatea realizării acestuia	222
B. Încetarea societății prin împlinirea duratei societății	223
C. Încetarea societății prin nulitatea societății	223
D. Alte cauze de încetare a societății simple	224
E. Lichidarea societății simple	225
Secțiunea a III-a. Asocierea în participație	226
CAPITOLUL IX. CONTRACTUL DE MANDAT	228
Secțiunea I. Mandatul cu reprezentare	228
§1. Noțiune, caractere și varietăți	228
§2. Formarea contractului de mandat	230
A. Capacitatea părților	230
B. Obiectul mandatului	231
C. Forma mandatului	231
§3. Efectele contractului de mandat	232
A. Obligațiile mandatarului	232
B. Obligațiile mandantului	235
§4. Încetarea mandatului	236
A. Revocarea mandatului de către mandant	236
B. Renunțarea mandatarului	237
C. Moartea mandantului sau a mandatarului	237

Secțiunea a II-a. Mandatul fără reprezentare (contractul de interpunere)	238
Secțiunea a III-a. Felurile contractului de mandat	239
§1. Contractul de comision	239
§2. Contractul de consignație	242
§3. Contractul de expediție	244
CAPITOLUL X. CONTRACTUL DE AGENȚIE	246
Secțiunea I. Noțiuni, caractere juridice și delimitare	246
§1. Noțiuni, părți și interdicții	246
§2. Caractere juridice și delimitare	248
Secțiunea a II-a. Formarea contractului de agenție	249
Secțiunea a III-a. Efectele contractului de agenție	250
§1. Efecte contractului față de părți	250
A. Obligațiile agentului	251
B. Obligațiile comitentului	252
§2. Efectele contractului față de terți	254
Secțiunea a IV-a. Încetarea contractului de agenție	254
CAPITOLUL XI. CONTRACTUL DE INTERMEDIERE	257
Secțiunea I. Formarea contractului de intermediere	258
Secțiunea a II-a. Efectele contractului de intermediere	260
§1. Obligațiile intermediarului	260
§2. Obligațiile clientului	262
Secțiunea a III-a. Contractul de intermediere imobiliară	263
CAPITOLUL XII. CONTRACTUL DE DEPOZIT	265
Secțiunea I. Definiție, caractere și feluri	265
Secțiunea a II-a. Depozitul obișnuit (voluntar)	266
§1. Condițiile de validitate ale depozitului obișnuit	267
§2. Efectele depozitului obișnuit	267
A. Obligațiile depozitarului	267
B. Obligațiile deponentului	269
Secțiunea a III-a. Varietăți ale depozitului obișnuit	270
§1. Depozitul necesar	271
§2. Depozitul hotelier	271

§3. Depozitul neregulat _____	274
§4. Depozitul bancar _____	274
Secțiunea a IV-a. Sechestrul _____	275
CAPITOLUL XIII. CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT _____	278
Secțiunea I. Împrumutul de folosință _____	278
§1. Definiere, caractere și condiții de validitate _____	278
§2. Efectele comodatului _____	280
A. Obligațiile comodarului _____	280
B. Obligațiile comodantului _____	282
§3. Încetarea comodatului _____	282
Secțiunea a II-a. Împrumutul de consumație _____	283
§1. Împrumutul de consumație gratuit _____	283
A. Caracterele juridice _____	283
B. Condițiile generale de validitate _____	284
C. Efectele împrumutului de consumație _____	285
§2. Împrumutul cu dobândă. Dobânda legală _____	286
CAPITOLUL XIV. CONTRACTUL DE CONT CURENT _____	289
Secțiunea I. Definiere, caractere și delimitare _____	289
Secțiunea a II-a. Formarea contractului de cont curent _____	290
§1. Creanțele curentiștilor _____	291
§2. Soldul creditor _____	291
Secțiunea a III-a. Efectele contractului de cont curent _____	293
§1. Efectele principale _____	293
§2. Efectele secundare _____	295
Secțiunea a IV-a. Încheierea contului și încetarea contractului _____	295
CAPITOLUL XV. CONTRACTUL DE CONT BANCAR CURENT ȘI ALTE CONTRACTE _____	297
Secțiunea I. Contractul de contul bancar curent _____	297
§1. Noțiuni, caractere și delimitare _____	297
§2. Efectele contului bancar curent _____	298
§3. Încetarea contului bancar curent _____	299
Secțiunea a II-a. Particularitățile depozitului bancar _____	300

Secțiunea a III-a. Particularitățile facilității de credit	301
Secțiunea a IV-a. Particularitățile închirierii casetelor de valori	302
CAPITOLUL XVI. CONTRACTUL DE ASIGURARE	304
Secțiunea I. Noțiune, caractere, reglementare	304
Secțiunea a II-a. Încheierea contractului de asigurare	306
§1. Forma contractului	307
§2. Subiectele contractului de asigurare	308
§3. Conținutul contractului	308
§4. Efectele asigurării	309
A. Obligațiile asiguratului	309
B. Obligațiile asigurătorului	310
Secțiunea a III-a. Clasificarea asigurărilor	311
Secțiunea a IV-a. Asigurări facultative	313
§1. Asigurarea de bunuri	313
§2. Asigurarea de persoane	315
§3. Asigurarea de răspundere civilă	318
Secțiunea a V-a. Asigurări obligatorii	318
Secțiunea a VI-a. Încetarea contractului de asigurare	322
CAPITOLUL XVII. CONTRACTUL DE RENTĂ VIAGERĂ	324
Secțiunea I. Noțiune, caractere și condiții de validitate	324
Secțiunea a II-a. Efectele contractului de rentă viageră	326
§1. Obligațiile credentierului	326
§2. Obligațiile debientierului	327
Secțiunea a III-a. Încetarea contractului de rentă viageră	329
CAPITOLUL XVIII. CONTRACTUL DE ÎNTREȚINERE	330
Secțiunea I. Noțiune, caractere și delimitare	330
Secțiunea a II-a. Efectele contractului de întreținere	331
§1. Obligațiile creditorului întreținerii	332
§2. Obligațiile întreținătorului	333
Secțiunea a III-a. Revocarea și încetarea contractului de întreținere	334

CAPITOLUL XIX. CONTRACTELE DE JOC ȘI PARIU	336
Secțiunea I. Efectele contractelor de joc și pariu	337
§1. Efectele privitoare la câștigător	337
§2. Efectele privitoare la pierzător	338
§3. Excepții	338
Secțiunea a II-a. Reguli speciale privind autorizarea jocurilor de noroc	339
§1. Licența de organizare și autorizația de exploatare. Principii	339
A. Jocuri tradiționale	340
B. Jocuri la distanță	340
C. Alte activități	340
§2. Noțiuni, părți și feluri	341
CAPITOLUL XX. CONTRACTUL DE TRANZACȚIE	344
Secțiunea I. Noțiune și caractere juridice	344
Secțiunea a II-a. Tranzacția convențională	345
§1. Încheierea tranzacției	345
§2. Nulitatea tranzacției	347
§3. Efectele tranzacției	348
A. Efecte declarative	348
B. Efecte constitutive (sau translative)	348
C. Efecte extinctive	349
D. Efecte relative	349
Secțiunea a III-a. Tranzacția judecătorească	350
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	351

Camelia Spasici

Contracte speciale

Capitolul I. Contractul civil și contractul de consumație. Reguli generale

Contractul este *cel mai cunoscut act juridic civil*. Acesta (convenția – n.n.¹) este și principalul instrument juridic de satisfacere a intereselor oamenilor („legea părților” – n.n.)².

Regulile generale ale contractului sunt date de dreptul obligațional, *domeniu abstract*, cu rol în formularea conceptelor fundamentale. Concret, contractul se regăsește în *formele sale particulare* ale „contractelor speciale” (vânzare, locațiune, împrumut, mandat etc.). Sediul materiei este dat de Codul civil³, art. 1166-1323, art. 1650 și urm.

În legătură directă cu regulile generale se află și cele *speciale* ale *contractului de consumație* (instituție relativ nouă, dar cu mare impact teoretic și practic). Potrivit art. 1077 C. civ., „Contractul încheiat cu consumatorii este supus legilor speciale (...)” și, în completare, celor instituite de dreptul obligațional (dreptul comun în materie).

Astfel, asistăm la existența a *două reguli generale contractuale*: civile și consumeriste (date, în principal, de reglementările Codului civil și, respectiv, Codului consumului). În consecință, conceptul clasic de contract a suferit importante modificări și reconsiderări⁴.

¹ „În doctrină și, pe alocuri, chiar și în noua reglementare regăsim și utilizarea termenului de «convenție», despre care se stabilise că este sinonim celui de «contract»” – a se vedea L. POP, I.-F. POPA, S.I. VIDU, *Drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 32.

² Chiar dacă contractul „nu prezintă întotdeauna doar avantaje față de lege (care stabilește cadrul comun și protejează libertățile publice), nu se poate nega că el încurajează spiritul de inițiativă, dezvoltarea simțului responsabilității și contribuie la organizarea viitorului” – a se vedea B. FAGES, *Droit des obligations*, L.G.D.J., Paris, 2024, p. 41.

³ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011).

⁴ În actualul context se pun întrebări precum: care este esența contractului?; este el același ca și ieri?; în ce sens a evoluat el?; are el la bază aceleași principii?; a se vedea, în acest sens, J. FLOUR, J.-L. AUBERT, E. SAVAUX, L. ANDREU, *Droit civil. Les obligations, Le fait juridique*, Lefebvre Dalloz, Paris, 2024, p. 69.

Pentru considerentele de mai sus, prezentăm succint regulile generale contractuale (instituite de Codul civil), precum și cele particulare ale contractului de consumație (reglementat prin legi speciale)¹.

Secțiunea I. Contractul civil

Contractul este „(...) acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane (realizat, încheiat, format – s.n.) cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic” (art. 1166 C. civ.).

În dreptul contractelor, voința are un rol esențial, ca fundament al actului juridic. Astfel, voințele individuale sunt cele care dau naștere obligațiilor necesare satisfacerii nevoilor contractanților². Voințele concordante nu sunt însă autonome; ele trebuie raportate la respectul convenit față de lege.

În consecință, limitarea libertății de a contracta dă dreptul persoanelor să încheie orice contracte, dar *numai în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri*. Noțiunea de ordine publică se compune din ordinea politică, morală, socială și economică.

În principiu, acordul de voințe realizat cu îndeplinirea condițiilor de lege transformă simpla înțelegere dintre persoane în *forma sa calificată, contractul*.

§1. Clasificarea contractelor

Codul civil organizează contractele după *criterii* precum conținutul și corolația lor, modul de formare și de executare, scopul urmărit etc.³.

a) După *raportul dintre obligațiile asumate de părți*, contractele sunt: sinalagmatice și unilaterale.

Contractele *sinalagmatice* sunt acelea în care obligațiile născute din acestea sunt reciproce și interdependente, așa încât fiecare parte are atât

¹ A se vedea M.-L. BELU MAGDO, *Teoria contractului*, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 37-40.

² Cu privire la distincția dintre efectele contractului și efectele „obligațiilor născute din contract”, a se vedea I. POPA, *Contracte civile. De la teorie la practică*, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 24.

³ A se vedea I.R. URS, C. TODICĂ, *Drept civil. Teoria generală*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 29 și urm.

calitatea de creditor, cât și pe cea de debitor (art. 1171 C. civ.). De exemplu, în contractul de vânzare, părțile au, în același timp, calitățile de creditor și debitor.

Contractele sinalagmatice constituie regula în materie. Prin caracteristica lor, acestea presupun un *echilibru* între prestațiile părților¹.

Contractele *unilaterale* sunt cele în care obligațiile părților nu sunt reciproce sau interdependente, chiar dacă executarea lor „(...) presupune obligații în sarcina ambelor părți” (art. 1171 C. civ.).

În concluzie, Codul civil instituie un nou criteriu de departajare între contractul sinalagmatic și cel unilateral, și anume raportul dintre obligațiile părților, manifestat prin reciprocitatea și interdependența obligațiilor.

b) După *interesul material* urmărit de părți, contractele sunt cu titlu oneros și cu titlu gratuit.

Contractele *oneroase* sunt cele în care „(...) fiecare parte urmărește să își procure un avantaj în schimbul obligațiilor asumate (...)” [art. 1172 alin. (1) C. civ.]. De exemplu, contractul de vânzare, în care vânzătorul urmărește să obțină o sumă de bani, iar cumpărătorul să devină proprietarul lucrului este un contract oneros.

La rândul lor, contractele cu titlu oneros se împart în contracte comutative și contracte aleatorii.

Contractul *comutativ* este cel în care, la momentul încheierii sale, existența drepturilor și obligațiilor părților este certă, iar întinderea acestora este determinată sau determinabilă (de exemplu, vânzarea, locațiunea etc.).

Contractul *aleatoriu* este cel care, „(...) prin natura lui sau prin voința părților, oferă cel puțin uneia dintre părți șansa unui câștig și o expune totodată la riscul unei pierderi, ce depind de un eveniment viitor și incert” [art. 1173 alin. (2) C. civ.]. De exemplu, asigurarea, renta viageră etc.

Contractele *gratuite* sunt cele „(...) prin care una dintre părți urmărește să procure celeilalte părți un beneficiu, fără a obține în schimb vreun avantaj (...)” [art. 1172 alin. (2) C. civ.]. De exemplu, contractele de donație, împrumut, depozit etc.

Contractele cu titlu gratuit se împart în contracte dezinteresate și liberalități.

¹ A se vedea A. SERIAUX, *La notion de contrat synallagmatique*, L.G.D.J., Paris, 2001, p. 777.

Contractele *dezinteresate* sunt cele în care se urmărește a se face un serviciu, fără contraprestație (de exemplu, comodatul, împrumutul fără dobândă etc.)¹.

Liberalitățile sunt acte juridice prin care „(...) o persoană dispune cu titlu gratuit de bunurile sale, în tot sau în parte, în favoarea unei alte persoane” [art. 984 alin. (1) C. civ.]. Sunt liberalități donațiile și legatele cuprinse în testament [art. 984 alin. (2) C. civ.]. La cele de mai sus, putem adăuga și *clauza de preciput*².

c) După forma cerută *ad validitatem*, contractele sunt consensuale și solemne.

Contractele *consensuale* sunt cele care se încheie „(...) prin simplul acord de voință al părților” [adică nu se cere și o anumită formă, *ad validitatem* – art. 1174 alin. (2) C. civ.].

Contractele *solemne* sunt cele a căror validitate este „(...) supusă îndeplinirii unor formalități prevăzute de lege” [art. 1174 alin. (3) C. civ.]. Astfel, *ad validitatem*, la condițiile de fond se adaugă și condiția formei.

În aceeași clasificare, Codul civil include și contractul real.

Potrivit art. 1174 alin. (4) C. civ., „Contractul este real atunci când, pentru validitatea sa, este necesară remiterea bunului” (predarea bunului – n.n.).

d) După modul în care sunt exprimate voințele contractante, există contracte negociate, contracte de adeziune și contracte obligatorii.

Contractele *negociate* sunt cele în care părțile, de comun acord, stabilesc conținutul și clauzele acestora (de exemplu, contractul de închiriere a locuinței)³.

Contractele *de adeziune* sunt cele ale căror clauze esențiale „(...) sunt impuse ori sunt redactate de una dintre părți, pentru aceasta sau ca urma-

¹ I. GENOIU, *Diferite categorii de contracte în Noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 76 și urm.

² Potrivit art. 333 alin. (1) C. civ., prin convenție matrimonială se poate stipula ca soțul supraviețuitor să preia fără plată, înainte de partajul moștenirii, unul sau mai multe dintre bunurile comune, deținute în devălmășie sau în coproprietate.

³ Cu privire la *acordurile-cadru în contractele de concesiune*, a se vedea D. CIMPOERU, *Achiziții publice. Concesiuni. Gestionarea serviciilor de utilități publice. Parteneriat public-privat. Remedii și căi de atac*, ed. a 8-a, Ed. C.H. Beck, București, 2024, p. 110 și urm.

re a instrucțiunilor sale, cealaltă parte neavând posibilitatea decât să le accepte ca atare” (art. 1175 C. civ.). Din categoria contractelor de adeziune face parte și *contractul electronic*. El este, mai precis, o *tehnică* nouă de contractare (diferită de cea clasică). Principala caracteristică a contractului electronic este că acordul de voințe se realizează printr-un înscris în *formă electronică*.

Contractele *obligatorii* sunt cele încheiate prin dispoziția imperativă a legii (de exemplu, asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto, asigurarea locuințelor etc.)¹.

În contextul de mai sus, adăugăm și *contractul de concesiune*, identificat prin direcții precum: domeniul, interesul și serviciul public².

§2. Formarea contractului. Condiții de validitate

În forma sa desfășurată, contractul cuprinde patru faze: formarea contractului³, încheierea contractului, efectele contractului și încetarea contractului.

Faza formării contractului (premergătoare încheierii acestuia) cuprinde realizarea voințelor concordante și în condițiile impuse de lege⁴ (numite „Condițiile esențiale pentru validitatea contractului” – art. 1179 C. civ.). *Condițiile esențiale* pentru validitatea unui contract sunt capacitatea de a contracta, consimțământul părților, un obiect determinat și licit, o cauză licită și morală. La cele patru de mai sus, de multe ori, legea mai cere și „(...) o anumită formă a contractului (...)” [art. 1179 alin. (2) C. civ.].

A. Capacitatea de a contracta

Potrivit art. 1180 C. civ., „Poate contracta orice persoană care nu este declarată incapabilă de lege și nici oprită să încheie anumite contracte” (capacitatea civilă este recunoscută tuturor persoanelor – n.n.).

¹ Doctrina civilă acordă atenție și clasificărilor rezultate din „dispoziții implicite” ale Codului civil; a se vedea, în acest sens, I.R. URS, P.-E. ISPAS, *op. cit.*, p. 11 și urm.

² C.G. DINU, *Contractul de concesiune*, Ed. C.H. Beck, București, 2016, p. 1 și urm.

³ Cu privire la „arhitectura contractului”, a se vedea B. OGLINDĂ, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 50.

⁴ P. VASILESCU, *Drept civil. Obligații*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2024, p. 345.

Orice persoană are capacitate de folosință și, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, capacitate de exercițiu – art. 28 alin. (2) C. civ.

Nu au capacitate de exercițiu:

- a) „minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani;
- b) cel care beneficiază de măsura tutelei speciale” [art. 43 alin. (1) C. civ.].

Pentru cei care nu au capacitate de exercițiu, actele juridice se încheie, în numele acestora, de *reprezentanții lor legali*, în condițiile prevăzute de lege.

Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani are *capacitatea de exercițiu restrânsă* [art. 41 alin. (1) C. civ.]¹. Actele juridice ale persoanei cu capacitate de exercițiu restrânsă se încheie de aceasta, cu încuviințarea părinților sau, după caz, a tutorelui, iar în cazurile prevăzute de lege, și cu avizul consiliului de familie, dacă există, și autorizarea instanței de tutelă².

Ca excepție, persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face singură acte de conservare, acte de administrare care nu o prejudiciază, acte de acceptare a unei moșteniri sau de acceptare a unor liberalități fără sarcini, precum și acte de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent și care se execută la data încheierii lor [art. 41 alin. (3) C. civ.].

Actele făcute de persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, precum și actele făcute de tutore fără avizul consiliului de familie sau autorizarea instanței de tutelă, atunci când acestea sunt cerute de lege, *sunt anulabile, chiar fără dovedirea unui prejudiciu* [art. 44 alin. (1) C. civ.].

Acțiunea în anulare poate fi exercitată de reprezentantul legal, de minorul care a împlinit vârsta de 14 ani, de cel care beneficiază de consiliere judiciară, precum și de ocrotitorul legal sau de consiliul de familie, după caz [art. 46 alin. (1) C. civ.].

Minorul devenit major sau cel cu privire la care a încetat măsura consilierii judiciare ori a tutelei speciale *poate confirma actul* făcut singur în

¹ Are capacitate de exercițiu restrânsă și *majorul care beneficiază de consiliere judiciară* (modificare introdusă de art. 7 pct. 1 din Legea nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative – M. Of. nr. 500 din 20 mai 2022).

² Încuviințarea, avizul sau autorizarea poate fi dată, cel mai târziu, *în momentul încheierii actului*.

timpul minorității sau în perioada în care se afla sub ocrotire, atunci când el trebuia să fie reprezentat sau asistat¹.

B. Consimțământul părților

Consimțământul este, în primul rând, *condiție esențială de validitate* a actului juridic civil [art. 1179 alin. (1) pct. 2 C. civ.].

Pe fond, prin consimțământ se înțelege *exteriorizarea hotărârii* de a încheia un act juridic civil². În actele juridice bilaterale (sau multilaterale), prin consimțământ se desemnează „acordul de voințe” al părților (*consursum voluntatum*)³.

Pentru a fi valabil, consimțământul trebuie să îndeplinească cumulativ, următoarele cerințe:

- să provină de la o persoană cu discernământ;
- să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice;
- să fie exteriorizat;
- să nu fie afectat de vreun viciu de consimțământ⁴.

Viciile consimțământului. Acordul de voințe în contract este viciat când este dat din eroare, surprins prin dol sau smuls prin violență.

De asemenea, consimțământul este viciat în caz de leziune (art. 1206 C. civ.).

a) *Eroarea* reprezintă falsă reprezentare a unor împrejurări la încheierea unui act juridic. Potrivit legii, partea care, la momentul încheierii contractului, se afla într-o *eroare esențială poate cere anularea acestuia, dacă cealaltă parte știa sau, după caz, trebuia să știe că faptul asupra căruia a purtat eroarea era esențial pentru încheierea contractului* [art. 1207 alin. (1) C. civ.].

¹ După descărcarea tutorelui, minorul poate, de asemenea, să confirme actul făcut de tutorele său fără respectarea tuturor formalităților cerute pentru încheierea lui valabilă (art. 48 C. civ.).

² C. SPASICI, *Consimțământul contractual. Civil și consumerist*, Ed. Universitară, București, 2023, p. 54-55.

³ GH. BELEIU, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ed. Șansa, București, 1998, p. 152 și urm.; I. DOGARU, *Valențele juridice ale voinței*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 2004, p. 154-155.

⁴ D. COSMA, *Teoria actului juridic civil*, Ed. Științifică, București, 1969, p. 150-151.

Eroarea este *esențială*:

- când poartă asupra naturii sau obiectului contractului;
- când poartă asupra identității obiectului prestației sau asupra unei calități a acestuia ori asupra unei alte împrejurări considerate esențiale de către părți în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat;
- când poartă asupra identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat¹.

De precizat că eroarea care privește *simplele motive* ale contractului *nu este esențială* (cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărâtoare)².

Tot astfel, contractul nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, *cunoscut cu diligențe rezonabile* [art. 1208 alin. (1) C. civ.].

b) *Dolul* constă în *manevrele frauduloase* ale uneia dintre părți pentru a determina cealaltă parte să încheie contractul.

Consimțământul este viciat prin dol atunci când partea s-a aflat într-o eroare provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când aceasta din urmă a omis, în mod fraudulos, să îl informeze pe contractant asupra unor împrejurări pe care se cuvenea să i le dezvăluie [art. 1214 alin. (1) C. civ.].

Partea al cărei consimțământ a fost viciat prin dol poate cere anularea contractului, chiar dacă eroarea în care s-a aflat nu a fost esențială. Contractul este anulabil și atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți³.

c) *Violența* constă în *temerea indusă unei persoane* pentru a o determina să încheie un contract. Potrivit art. 1216 alin. (1) C. civ., poate cere anularea contractului partea care a contractat *sub imperiul unei temeri justificate* induse, fără drept, de cealaltă parte sau de un terț.

¹ Eroarea de drept este *esențială* atunci când privește o normă juridică determinantă, potrivit voinței părților, pentru încheierea contractului [art. 1207 alin. (3) C. civ.]. Eroarea de drept nu poate fi invocată în cazul *dispozițiilor legale accesibile și previzibile*.

² CH. LACHIEZE, *Droit des contrats*, Ellipses, Paris, 2020, p. 127.

³ În schimb, partea care este victima dolului unui terț *nu poate cere anularea* decât dacă cealaltă parte a cunoscut sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască dolul la încheierea contractului [art. 1215 alin. (1) C. civ.].

Condiții. Există violență când temerea insuflată este de așa natură încât partea amenințată putea să creadă, după împrejurări, că, în lipsa consimțământului său, viața, persoana, onoarea sau bunurile sale ar fi expuse unui pericol grav și iminent.

Sanctiune. Violența poate atrage anularea contractului și atunci când este îndreptată împotriva unei persoane apropiate, precum soțul, soția, ascendenții ori descendenții părții al cărei consimțământ a fost viciat.

Calificare. În toate cazurile, existența violenței se apreciază ținând seama de vârsta, starea socială, sănătatea și caracterul celui asupra căruia s-a exercitat violența, precum și de orice altă împrejurare ce a putut influența starea acestuia la momentul încheierii contractului¹.

d) *Leziunea* constă în *disproporția vădită de valoare* între prestații ce există în momentul încheierii contractului².

Condiții. Există leziune atunci când una dintre părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoștințe a celeilalte părți, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o *prestație de o valoare considerabil mai mare*, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestații [art. 1221 alin. (1) C. civ.]. Leziunea poate exista și atunci când minorul își asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor.

Calificare. Existența leziunii se apreciază și în funcție de *natura și scopul contractului*.

Sanctiune. Partea al cărei consimțământ a fost viciat prin leziune poate cere, la alegerea sa, *anularea contractului sau reducerea obligațiilor sale* cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățită.

Acțiunea în anulare este admisibilă numai dacă leziunea depășește jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația promisă sau executată de partea lezată. Disproporția trebuie să subziste până la data cererii de anulare [art. 1222 alin. (2) C. civ.].

¹ Constituie violență și temerea insuflată prin amenințarea cu exercițiul unui drept făcută cu scopul de a obține avantaje injuste (art. 1217 C. civ.).

² În sens material, prin *leziune* se înțelege prejudiciul material suferit de una dintre părți ca urmare a încheierii unui contract (*laedere* – a răni; *laesio* – rană, vătămare, pagubă); a se vedea G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 174.

Prescripție. Dreptul la acțiunea în anulare sau în reducerea obligațiilor pentru leziune se prescrie în *termen de un an* de la data încheierii contractului [art. 1223 alin. (1) C. civ.].

Inadmisibilitatea leziunii. Nu pot fi atacate pentru leziune contractele aleatorii, tranzacția, precum și alte contracte anume prevăzute de lege (art. 1224 C. civ.).

C. Obiectul contractului *versus* obiectul obligației

„Obiectul contractului îl reprezintă operațiunea juridică, precum vânzarea, locațiunea, împrumutul și altele asemenea, convenită de părți, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor și obligațiilor contractuale” (art. 1225 C. civ.).

Potrivit art. 1226 alin. (1) C. civ., „Obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul” (distinct de obiectul prestației – obiectul derivat al obligației, care este dat de bunuri – obiectul material).

De observat că definiția dată obiectului de mai sus, *pare să contravină celei consacrate în doctrina anterioară*, potrivit căreia prin obiectul actului juridic se înțelege conduita părților (adică acțiunile și inacțiunile acestora). În literatura de specialitate s-a opinat că disputa obiectul contractului „operațiunea juridică” sau „conduita părților” este *numai aparentă*. Astfel, s-a precizat că „(...) a spune despre un anumit act juridic (concret) că are ca obiect operațiunea juridică înseamnă, în realitate, a te referi la *conduita părților (...)*”¹. Doctrina este totuși unanimă în a aprecia că „între obiectul contractului și obiectul obligației contractuale există o strânsă legătură”².

Deși sunt noțiuni diferite, obiectul contractului și obiectul obligației se află, indiscutabil, într-o *strânsă interdependență*. De precizat că identificarea obiectului contractului și a obligațiilor corelative nu are natură pur teoretică, ci prezintă și *importanță practică* (de exemplu, în calificarea contractelor)³.

¹ G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *op. cit.*, p. 180.

² În sensul că „operațiunea juridică realizată între părți *determină* și prestația la care este îndreptățit creditorul și este îndatorat debitorul” (*s.n.*), a se vedea L. POP, *Tratat de drept civil. Obligațiile, Vol. II. Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 307.

³ Cu privire la particularitățile contractului de concesiune, a se vedea D. CIMPOERU, *op. cit.*, p. 241 și urm.